Pitkälahden yksikön perusopetuksen lakkauttaminen

Sivistyslautakunta 27.10.2026 § 122
3602/00.01.02/2026

Valmistelijat / lisätiedot:
opetuspäällikkö Taina Vainio, puh. 044 718 4018
opetusjohtaja Silja Silvennoinen, puh. 044 718 4003
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

sivistysjohtaja Mikko Ripatti

Sivistyslautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle Pitkälahden yksikön perusopetuksen lakkauttamista 1.8.2027 alkaen.

Päätös

Käydyn keskustelun aikana jäsen Minna Pehkonen esitti, että päätökseen lisätään lause: Palvelulakkautusten taloudellisten säästöjen toteutumista, matka-aikoja sekä vaikutuksia arkeen ja hyvinvointiin tulee seurata ja raportoida niistä sivistyslautakunnalle ja valtuustolle. Seurantaa varten on kysyttävä palautetta myös palvelujen käyttäjiltä seuraavan lukuvuoden aikana.

Puheenjohtaja tiedusteli voidaanko esitetty lisäys hyväksyä yksimielisesti. Lautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä esitetyn lisäyksen.

Sivistyslautakunta hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen tehdyllä lisäyksellä.

Selostus

Perusopetuslain 4 §:n 1 momentin mukaan kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta.

Perusopetuslain 6 §:n 1 momentin mukaan opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Esiopetusta järjestettäessä tulee lisäksi ottaa huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää varhaiskasvatuspalveluita.

Perusopetuslain 6 §:n 2 momentin mukaan kunta osoittaa oppivelvolliselle ja muulle tässä laissa tarkoitettua opetusta saavalle 1 momentin mukaisen lähikoulun tai muun soveltuvan paikan, jossa perusopetuslain 4 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesti annetaan opetusta sellaisella oppilaan omalla kielellä, jolla kunta on velvollinen opetusta järjestämään.

Perusopetuslain 28 §:n 1 momentin mukaan perusopetuksessa oppilaalla on oikeus käydä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua koulua.

Perusopetuslain 3a §:n mukaan esi- ja perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

Kuopion kaupungin perusopetus järjestetään perusopetuslain ja perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Esiopetus on varhaiskasvatuksen järjestämää lukuun ottamatta Karttulan Kissakuusenkoulua ja Pihkainmäen koulua.

Kuopion kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 16.2.2026 § 4 perusopetuksen palveluverkoston muutoksista vuoteen 2035. Päätöksessä todetaan, että perusopetus lakkautetaan Pitkälahden yksikössä.

Kaupunginvaltuuston päätös perustuu palveluverkkosuunnitelmaan ja valtuuston 20.5.2024 § 24 linjaukseen palveluverkon tarkastelusta. Palveluverkkoselvityksen lähtökohtana oli, että palveluverkon tulee vastata paremmin varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestämisen nykypäivän vaateisiin, lasten määrän vähenemisen aiheuttamaan palvelutarpeen laskuun sekä taloudellisiin resursseihin. Nykytilan säilyttäminen ei toteuta valtuuston palveluverkolle asettamia tasapainotustavoitteita.

Valtuuston 16.2.2026 tekemän päätöksen jälkeen perusopetuksessa alettiin valmistella Pitkälahden yksin perusopetuksen lakkauttamista.

Pyörön koulun alaisuudessa toimiva Pitkälahden yksikkö alittaa oppilasmäärältään valtuuston 20.5.2024 § 24 asettaman raja-arvon oppilasmäärän osalta. Kaupunkialueella vuosiluokkien 1 – 6 koulun tulee olla vähintään yksisarjainen, mikä tarkoittaa vähintään 23 oppilasta jokaisella vuosiluokalla. Pitkälahden yksikössä perusopetusta järjestetään vain vuosiluokilla 1 ja 2. Yksikössä toimii yksi 1. luokan ja yksi 2. luokan ryhmä, ja oppilaat siirtyvät 3. vuosiluokalle Pyörön kouluun. Pitkälahden yksikössä on viime vuosina ollut noin 60 oppilasta, mutta oppilasmäärä on vähentynyt. Kuluvana lukuvuonna yksikössä on yhteensä 45 oppilasta. Opetuksesta vastaavat kaksi luokanopettajaa ja yksi koulunkäynninohjaaja. Lisäksi Pyörön koulun erityisopettaja työskentelee Pitkälahden yksikössä kahtena päivänä viikossa.

Palveluverkkoselvityksen laskelmassa Pitkälahden yksikön perusopetuksen lakkautuksen talouslaskelmat oli tehty lukuvuoden 2025 – 2026 oppilasmäärän mukaan. Lukuvuonna 2026 – 2027 oppilasmäärä on 45 oppilasta. Suurimmat taloudelliset säästöt saadaan tilakustannuksista.

Pitkälahti	TA 2026	Vuosisäästö
Henkilöstökulut	215 640	12 600
Palveluostot	40 000	4 000
Materiaali	12 500	1 000
Tilakustannukset	373 000	373 000
Yhteensä	**641 140**	**390 600**
Oppilasmäärä	45	
EUR/ Oppilas	14 248	

Henkilöstökulut sisältävät opetushenkilöstön lisäksi koulunkäynnin ohjaajien ja muut henkilöstökulut, hallinto, kiertävät opettajat, sijaiset
Palveluostot sisältävät mm. ruokailut, tietohallinnon
Materiaalikustannukset sisältävät opetusmateriaalit
Tilakustannukset ovat Tilapalveluiden veloittama kustannus palvelualueelta

Hallinnon kuluista saadaan säästöä.
Palveluostoista säästöä kertyy tietohallintokuluista ja muista yleiskustannuksista. Oppilasruokailukulut siirtyvät uuteen kouluun
Materiaalikustannukset siirtyvät uuteen kouluun yleisia hankintoja lukuunottamatta.
Tilakustannukset säästyvät kokonaisuudessaan.
Laskelmissa ei ole huomioitu inflaatio- ja indeksikorotuksia, joita tulee vuosittain. Myöskään palkankorotuksia ei ole huomioitu tässä.

Koulumatka pitenee enintään 1,3 kilometriä mutta matka on turvallinen. Oppilaiden koulumatka on muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kaikilla alle kolme kilometriä.

Pienen yksikön mahdollisuudet järjestää oppimisen tukea, opiskeluhuoltoa ja erityisluokkaopetusta ovat rajallisemmat kuin suuremmissa kouluissa. Opetuksen keskittäminen Pyörön kouluun parantaa ryhmä- ja oppilaskohtaisen tuen sekä tarvittaessa erityisluokkaopetuksen toteuttamista.

Pyörön koulussa oppilailla on käytettävissään laajemmat oppimisen tuen ja opiskeluhuollon palvelut. Vahvaa tukea tarvitsevat oppilaat voivat opiskella samassa koulussa muiden kanssa, mikä edistää koulutuksellista tasa-arvoa, psyykkistä hyvinvointia ja oppimisen edellytyksiä.

Oppilaiden siirtyminen Pyörön kouluun jo 1. luokalta poistaa ylimääräisen nivelvaiheen 3. vuosiluokan alussa ja tukee kiinnittymistä samaan kouluun ja ryhmään koulun aloituksesta lähtien. Oppilaat siirtyvät Pyörön kouluun kokonaisina luokkina, mikä tukee kaverisuhteiden säilymistä. Ryhmiä muodostettaessa huomioidaan kaveritoiveet, ja vastaanottoa voidaan tukea esimerkiksi kummioppilastoiminnalla. Laajempi kouluympäristö tarjoaa myös uusia sosiaalisia kontakteja ja osallisuuden mahdollisuuksia.

Isommassa työyhteisössä henkilöstöllä on paremmat mahdollisuudet yhteistyöhön, vertaistukeen ja osaamisen jakamiseen, mikä tukee työhyvinvointia, opetuksen kehittämistä ja parantaa opetuksen laatua.

Lakkautus voisi aluksi lisätä lasten ja perheiden epävarmuutta sekä heikentää turvallisuuden tunnetta. Vaikutuksia voidaan lieventää hyvällä viestinnällä, huoltajien tuella ja hyvin toteutelulla siirtymällä Pyörön kouluun.

Pitkälahden tilat säilyvät kaupungin omistuksessa varhaiskasvatuksen käytössä, joten harrastus- ja iltakäyttö voi jatkua.

Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelman vaikutusten ennakkoarvioinnissa todetaan, että perusopetuksen palveluverkkoa arvioidaan opetuksen saatavuuden, yhdenvertaisuuden ja laadun näkökulmista. Keskeisiä tekijöitä ovat koulujen saavutettavuus, kohtuulliset ja turvalliset koulumatkat, esteettömyys, oppimisen tuki, opiskeluhuolto, henkilöstön osaaminen sekä terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Laadukas opetus turvaa oppilaiden sivistykselliset oikeudet.

Mikäli palveluverkkoa ei optimoida, rajalliset resurssit voivat entisestään heikentää palveluiden laatua ja kunnan taloudellista kestävyyttä, mikä voi vaikuttaa negatiivisesti pitkällä aikavälillä hyvinvointiin. Palveluverkon tiivistäminen mahdollistaisi resurssien tehokkaamman käytön ja ympäristökuormituksen vähentämisen. Nykyinen palveluverkko ei ole taloudellisesti kestävä, kun lasten määrä ja palvelutarve varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa vähenee. Perusopetuksen lakkauttaminen Pitkälahden yksikössä vapauttaisi Pitkälahden kiinteistön tilat alueen varhaiskasvatuksen käyttöön ja ennen vuotta 2035 peruskorjausajankohdan saavuttavat Litmasen alueella toimivat päiväkodit (Maunolanmäen päiväkoti, Petosenmutkan päiväkoti sekä Tuuliviirin päiväkoti) voitaisiin lakkauttaa.

Toiminnan keskittäminen vähentää kiinteistöjen, hallinnon ja hajautuneiden henkilöstöresurssien päällekkäisiä kustannuksia. Johdettavien yksiköiden määrän väheneminen selkeyttää Pyörön koulun johtamista, vahvistaa yhteistä toimintakulttuuria ja tukee pitkäjänteistä kehittämistä.

Pieni yksikkö vaikeuttaa vastuun jakamista sekä oppilaiden monialaista tukemista ja on haavoittuva ongelma- ja kriisitilanteissa. Suuremmassa työyhteisössä vastuu, yhteistyö ja vertaistuki vahvistavat henkilöstön työhyvinvointia ja sitoutumista sekä parantavat opetuksen laatua. Opiskeluhuollon ja oppimisen tuen henkilöstöä on pienissä kouluissa vähemmän ja harvemmin paikalla, mikä voi viivästyttää lakisääteisen tuen saamista.

Osana palveluverkkoselvitystä tarjottiin kultalaisille tietoa palveluverkkosuunnitelmasta kaupungin www-sivulla ja varattiin mahdollisuus ilmaista mielipide palveluverkkosuunnitelmasta. Kuntalaisille järjestettävä vaikutusmahdollisuuksien varaaminen toteutettiin sähköisen lomakkeen avulla 7.10 - 2.11.2025. Osana vaikutusten ennakkoarviointia tehtiin kuntalaisten ja asukkaiden kanssa kuntalaisten ja asukkaiden kanssa tavanomaista tarkemmat maaseutuvaikutusten arvioinnin työpajat Riistaveden koululla 6.5.2025, Maaninkajärven koululla 7.5.2025 ja Karttulan Kissakuusenkoululla 8.5.2025. Osana tarkempaa lapsivaikutusten arviointia nuorisovaltuusto teki kyselyn oppilaskunnille. Kuopion alakoulujen, yhtenäiskoulujen, yläkoulujen oppilaskuntien sekä lukioiden opiskelijakuntien hallitukset vastasivat Forms-kyselyyn 28.4.-20.5.2025.

Vastauksissa Pitkälahden yksikköä pidetään *tärkeänä pienten lasten lähikouluna, jonka vahvuuksia ovat turvallinen ja rauhallinen oppimisympäristö, pienet ryhmäkoot sekä mahdollisuus yksilölliseen tukeen.* Kommentoijat korostavat erityisesti koulun merkitystä *koulutaipaleen alkuvaiheessa ja lasten hyvinvoinnin tukemisessa.*

Lakkauttamisen pelätään heikentävän *lasten hyvinvointia, koulun aloituksen turvallisuutta sekä alueen vetovoimaa lapsiperheiden silmissä.* Monissa kommenteissa nousi esiin huoli siirtymisestä suurempaan kouluyksikköön ja siitä, että *pienten lasten tarpeet eivät toteudu yhtä hyvin isommassa koulussa.* Lisäksi lähikoulun säilymistä pidetään tärkeänä *perheiden arjen sujuvuudelle.*

Lakkauttamista puoltavat näkemykset liittyvät lähes yksinomaan *rakennuksen kuntoon ja sisäilmahaasteisiin,* joiden vuoksi osa vastaajista pitää tarkoituksenmukaisena siirtymistä nykyaikaisempiin tiloihin. Kyselyn kokonaiskuvassa nämä näkemykset jäivät kuitenkin vähemmistöön.

Palautteessa korostuvat *lasten etu, lähikoulun merkitys ja pienen kouluyhteisön vahvuudet.* Huoli kohdistuu ennen kaikkea siihen, että lakkauttaminen *heikentäisi lasten koulunkäynnin alkuvaiheen turvallisuutta ja alueen houkuttelevuutta lapsiperheille.*

Mielipiteissä painotettiin yleisesti *lähikoulujen ja pienten yksiköiden merkitystä lasten hyvinvoinnille, alueen elinvoimalle ja yhteisöllisyydelle.* Koulujen lakkauttamista ja keskittämistä suuriin yksiköihin vastustettiin laajasti ja päätöksenteolta toivottiin *pitkäjänteisyyttä, lasten edun huomioimista sekä asukkaiden kuulemista.*

Vaikuttamismahdollisuuksien varaaminen

Hallintolain 41 §:n edellyttämä vaikuttamismahdollisuuksien varaaminen edellyttää, että ennen päätöksentekoa niille, joihin asia vaikuttaa, on annettava tietoa siitä, mitä asia koskee ja mitä sillä tavoitellaan sekä mahdollisuus kertoa oma mielipide asiasta. Kaikki kuntalaistilaisuuksissa ja kyselyissä saadut vastaukset otetaan huomioon päätöksentekoprosessissa ja vaikutusten arvioinnissa.

Valtuuston 16.2.2026 tekemän päätöksen jälkeen järjestettiin Pitkälahden yksikön lakkauttamiseen liittyvä kysely. Kysely oli avoinna 20.5. – 3.6.2026. ja siihen saatiin yhteensä 34 vastausta. Kyselyyn vastattiin nimettömästi. Mielipiteen on voinut jättää myös kirjallisena Kuopion kaupungin kirjaamoon.

Kyselyssä Pitkälahden yksikön lakkauttamista *vastustetaan selvästi enemmän kuin kannatetaan.* Kannattajat perustelevat kantaansa *rakennuksen sisäilmaongelmilla ja sillä, etteivät tilat vastaa nykyisiä opetuksen vaatimuksia.*

Vastustajat pitävät pientä lähikoulua *turvallisena ja rauhallisena ympäristönä, joka tukee oppimista, koulumotivaatiota ja yksilöllistä huomioimista koulupolun alussa.* Lakkauttamisen pelätään *pidentävän koulumatkoja, vaikeuttavan perheiden arkea sekä lisäävän pienten oppilaiden kuormitusta ja liikenneturvallisuuden riskejä.* Suureen kouluyksikköön siirtymisen arvioidaan myös *heikentävän oppimisrauhaa ja turvallisuuden tunnetta.*

Lähikoulua pidetään myös *alueen vetovoimatekijänä*, ja sen lakkauttamisen pelätään *lisäävän poismuuttoa.* Lisäksi *säästöjen toteutuminen kyseenalaistetaan,* kun huomioidaan kuljetukset, muut välilliset kustannukset ja vastaanottavan koulun tilojen riittävyys. Kokonaisuutena aineistossa painottuu *huoli lasten hyvinvoinnista, koulunkäynnin aloituksesta ja perheiden arjen sujuvuudesta.*

Pitkälahden yksikön oppilaille järjestettiin 19.10.2026 mahdollisuus kertoa, mitä ajatuksia mahdollinen Pitkälahden yksikön lakkauttaminen ja oppilaiden siirtäminen Pyörön kouluun herättää. Keskustelun järjestivät omat opettajat. Keskusteluun osallistuminen oli vapaaehtoista. Oppilailta kysyttiin, mitä mieltä he olisivat Pyörön kouluun siirtymisestä ja mitä pitäisi ottaa huomioon, jos näin tapahtuu.

1A-luokan oppilaita oli paikalla 21. Vastauksissa korostuu *vahva halu jatkaa nykyisessä Pitkälahden koulussa*. Useat oppilaat ilmaisevat suoraan, etteivät halua siirtyä Pyörön kouluun ja että he haluaisivat jäädä nykyiseen kouluunsa. Nykyistä koulua kuvataan *hyvänä ja sopivan pienenä*. Siirtymiseen liittyy myös *jännitystä*. Mukana on kuitenkin myös myönteinen kommentti mahdollisesta siirtymisestä.

Jos siirtyminen toteutuu, oppilaat toivovat ennen kaikkea, että *lasten mielipiteet ja heidän viihtymisensä otetaan huomioon*. Vastauksissa painottuu huoli siitä, ettei uudessa koulussa olisi *liian raskasta, tylsää tai epämiellyttävää*, vaan koulunkäynnin tulisi säilyä kivana ja hauskana. Oppilaat tuovat esiin myös nykyiseen kouluun kiinnittymisen ja sen, että Pitkälahti on heidän mielestään *mieluisa koulu*.

1A-luokan vastauksissa suhtautuminen koulun vaihtumiseen on *pääosin kielteistä* ja nykyiseen kouluun halutaan jäädä. Mahdollisessa muutoksessa oppilaille keskeisiä asioita ovat heidän mielipiteidensä huomioiminen sekä uuden koulun viihtyisyys ja se, ettei koulunkäynti muodostu liian raskaaksi.

2A-luokan oppilaita oli paikalla 22. Vastauksissa siirtymiseen Pyörön kouluun liittyy ennen kaikkea *jännitystä ja turvallisuuteen liittyviä huolia*. Oppilaat nostavat esiin *suuren oppilasmäärän, vanhemmat oppilaat, melun, kiusaamisen ja riidat sekä pelon siitä, että suuren koulun käytävillä voi eksyä*. Toisaalta sisarusten oleminen Pyörön koulussa näyttäytyy siirtymistä helpottavana ja turvallisuutta lisäävänä tekijänä.

Jos siirtyminen toteutuu, oppilaiden vastauksissa korostuvat erityisesti *kiusaamisen ehkäiseminen, uusien oppilaiden ottaminen mukaan yhteisöön, jännityksen huomioiminen sekä turvallinen ja reilu aikuisten toiminta*. Oppilaat toivovat, *ettei koulussa huudettaisi tai komennettaisi tarpeettomasti ja että opettajat kohtelisivat oppilaita reilusti*. Yksi oppilas tuo myös esille myönteisen näkökulman arvioimalla, että koulussa on tilaa kaikille.

2A-luokan vastauksissa keskeiseksi nousee tarve varmistaa mahdollisessa koulusiirtymässä *turvallisuuden tunne, kiusaamattomuus, uuteen yhteisöön mukaan pääseminen, koulurakennuksessa liikkumisen sujuvuus sekä turvallisten ja reilujen aikuisten tuki*.

Toimivallan peruste

Kuopion kaupungin hallintosääntö § 30.

Vaikutusten arviointi

Liitteenä.

Liitteet

3602/2026 Liite: Vaikutusten ennakkoarviointi Pitkälahden yksikön perusopetuksen lakkauttaminen
3602/2026 Liite: kooste Pitkälahden lakkauttamisen vaikutusmahdollisuuksien varaamisen vastauksista
3602/2026 Liite: Pitkälahden yksikön perusopetuksen lakkauttaminen, vaikutusmahdollisuuksien varaamisen vastaukset (osittain salassa pidettävä, JulkL 24.1 § 32 kohta)
3602/2026 Liite: Pitkälahden lakkauttaminen - oppilaille esitetyt kysymykset
3602/2026 Liite: Oppilaiden kuuleminen 1A 19.10.2026
3602/2026 Liite: Kaupunginvaltuusto 16.02.2026 § 4
3602/2026 Liite: Palveluverkkosuunnitelma vuoteen 2035 Varhaiskasvatus ja perusopetus

3602/2026 Liite: Vaikutusten ennakkoarviointi Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelmasta varhaiskasvatus ja perusopetus